

"odraslih" (B. Fuhs). Broj sudionika u ovoj raspravi pokazuje da je njezina tema vitalno zainteresirala niz sudionika bez obzira na njihova dosadašnja područja zanimanja, pa i bez obzira na pristanak uz prijedorema oduvijek obilježene ideološke odrednice feminističke kritike kulture angloameričke znanstvene scene, čije su istaknute protagonistice, poput, primjerice, Judith Butler, nemimolazni oslonci u izlaganjima. Iz ovdje se navedenih inicijala ne vidi kako u zborniku, doduše, dominiraju autorice — kako je već uobičajeno u *gender-studies* i feminističkoj literaturi, koja zbog toga trpi stigmatu autizma i getoizacije kojoj da i sama doprinosi — ali uz znatnu potporu muškog udjela (čak ih je desetorica, sudimo li po imenima!), koji očito temu nije smatrao pitanjem osobnih frustracija.

Lada ČALE FELDMAN

Journal of Folklore Research,
Bloomington, 36, 1999, 2/3, 334
str.

Ovaj broj renomiranog američkog folklorističkog časopisa donosi rasprave izložene na američko-njemačkom susretu folklorista održanom 1998. u Bad Homburgu u Njemačkoj, a pod zanimljivom metadisciplinarnom temom "kulturalnog burzovnog posredništva" (cul-

tural brokerage), posebice odnosa područja "javnoga folklor" — muzejskih izložbi, festivala, koncerata i dokumentacije — spram folkloristike kao ponajprije akademske, znanstvene djelatnosti. Broj su uredile Regina Bendix i Gisela Welz, i same sudionice rasprava, a susret je okupio ugledna imena obiju nacionalnih folklorističkih scena, kao što su Roger D. Abrahams, Christel Köhle-Hezinger, Hermann Bausinger, Wolfgang Kaschuba, Peter Niedermüller, Mary Beth Stein, Mary Hufford, Charles L. Briggs i drugi. Već se u uvodu dviju urednica naznačuju osnovne razlike procesa profesionalizacije unutar dviju folklorističkih škola, njemačke, okrenute ponajprije proučavanju vlastite kulture, ali nesklone intervencijama u područje javnoga folklor, zadugo kontaminiranom nacionalsocijalističkim pobudama, kao i općenitoj brizi za "politiku prikazbe" izvan akademskih sfera, te, s druge strane, američke, isprva ovisne o europskoj paradigmi proučavanja a zatim okrenute kulturalnom relativizmu i disciplinarnom samosagledavanju, ali istodobno i jačem utjecaju u javnosti, kad je u pitanju izgradnja javnih institucija, kritika neakademske prakse i dioništvo u suvremenoj transdisciplinarnoj i transkulturalnoj areni.

Dok je u njemačkoj folkloristici promišljanje odnosa teorije i prakse vodilo računa isključivo o problemima muzejske prezentacije, rabeći uhodane povijesne metodologije i oslanjajući se na tragove materijalne kulture, američka se folkloristika u posljednjih desetak godina intenzivno bavila problemom društvenog položaja svojega polja na primjeru sadašnjih društvenih praksi i kulturnih izvedaba, napose organizacije i insceniranja festivala, kao i uloge znanstvenika u tom obliku "primjene", osobito s obzirom na recentnu svijest o moći i povijesnoj svrsi koja se uvijek nalazi u pozadini neizbježno žanrovski kodirane tvorbe javnog znana, re-prezentacije kulture koja je ujedno i proizvodnja, reinvecija kulture.

Ove su se dvije sučeljene tradicije pokazale razmjerno rezistentnima i u raspravi koja se ovdje objavljuje, kada se, počevši od prvoga, samokritički intoniranoga izlaganja Hermanna Bausingera, pa do odgovora Charlesu L. Briggsu iz pera Ruth Mohrmann, pokazalo da njemački znanstvenici zaziru od folklorističkih aktivnosti izvan akademskih krugova, te da opetovano naglašavaju uvjete vlastite intelektualne aktivnosti koji ih onemogućavaju u uspješnoj intervenciji u javno područje glede uvriježenih predrasuda na kojima se uhodano temelje već ukorijenjene "izmišljene tradicije". Javnu ulogu znanosti

stoga vide jednako i u terenskom radu i u predavanjima, kao i u objavi svojih studija koje posredno, "prijenosom znanja", utječu na javnu prezentaciju folkloru.

Simpozij je tako nastojao promotriti društveno polje folklorističkog znanja na kraju milenija, osvjetljajući, prvo, udio suvremenih tržišnih procesa i državnog nadzora u tvorbi parametara za proizvodnju i prijenos znanja, drugo, ulogu kulture u društvenom planiranju, te, treće, ulogu discipline kao mogućeg "burzovnog posrednika" tradicije preobražene u poticaj preosmišljenja koncepta modernosti.

Središnja je riječ ove rasprave bila *mijena*, ponajprije mijena političkih i gospodarskih uvjeta znanstvene proizvodnje, istraživanja i podučavanja. Ovisništvo o javnom financiranju s jedne i izmjena tematskih fokusa šireg društveno-političkog konteksta s druge strane, proglašene su bitnim odrednicama folklorističkog istraživanja, jer iziskuju kratkoročnu produktivnost i učinkovitost, dovodeći proizvodnju znanja uz bok proizvodnji inih ekonomskih dobara. Nadalje, postavilo se i pitanje instrumentalizacije folklorističkog znanja u nadzoru nad društvenim konfliktima, što folkloristu nameće dodatnu odgovornost, budući da mu je želja ponuditi uhvatljive i potencijalno iskoristive sadržaje a istodobno izbjeći njihovo okoštavanje, biti neumorno autorefleksivan, a ipak udovoljiti zahtjevu rada na jasno definiranim uvidima i konceptima. Procesi globalizacije u to će inherentno konfliktno polje odgovornosti unijeti dodatne teškoće i izazove, jer se društvena i gospodarska nejednakost globalnoga polja nerijetko zaklanja maskama etničkih sukoba, usto poduprtih ključnim folklorističkim riječima kao što su tradicija, identitet i kultura. U tome se smislu (europska) folkloristika više ne može poimati kao znanost zatvorena unutar nacionalnih granica i državnih interesa, te se sučeljuje s nuždom radikalne revizije svoje paradigme, usmjerene na pozornost jednako prema globalnim procesima koliko i prema lokalnim životnim uvjetima, no ponajviše prema onom što Bendix i Welz zovu "puninom sadašnjosti" namjesto "manjkova izgubljenih u nekoj imaginarnoj prošlosti". Iz mnoštva zanimljivih priloga izdvojila bih izlaganje Mary Hufford, koje slijedi de Certeauovu analizu traganja za mogućim "utorima" djelovanja što izmiču procedurama društvenog nadzora, kao i raspravu Charlesa L. Briggsa glede metakulturalnog autoriteta folkloristike kao akademske discipline i postkolonijalnih implikacija recentnih konstrukcionističkih teorija nacionalnih tradicija.

I sama organizacija ove rasprave, kao i teme koje su joj povodom, nepobitno pokazuju koliko je i u hrvatskomu kontekstu nužno nastaviti folkloristiku izlagati trajnomu samopropitivanju, reviziji svoje željene i neželjene javne "uporabe", kao i nekih od svojih naizgled neiskorijenjivih institucionalnih i disciplinarnih pretpostavki, jednako kao što pružaju intrigantan vodič za sve one koji su se voljni upustiti u taj složen i zasigurno bolan proces samorazgradnje vlastitih (muzealnih) uporišta, ali i u inspirativnu projekciju kakve veselo-znanstvene (festivalске) revitalizacije.

Lada ČALE FELDMAN